

Școala Națională de Studii Politice și Administrative

Impactul asupra relațiilor interstatale balcanice ale crizei migrației din 2015-2016

Ph. D. Coordinator: prof. Univ. Dr. Mihail Ionescu

Ph. D. Student: Nicolae Tudor Nimară

Rezumatul tezei

Evenimentele politice din cadrul Uniunii Europene și din zonele mai extinse dincolo de granițe se află într-o continuă interacțiune de o remarcabilă complexitate. În mod particular, tendințele recente de creștere a euroscepticismului s-au reunit într-o interacțiune interesantă cu fenomenul de migrație în Europa a popoarelor din Africa și Orientul Mijlociu și din unele regiuni din Asia.

Euroscepticismul nu este un fenomen nou, fiind prezent adeseori în cadrul proiectului UE, dar s-a amplificat odată cu declanșarea crizei euro, care a început în 2008. Problemele care au apărut în cadrul crizei au redeschis dezbateri cu privire la integrarea europeană vs. Suveranitatea statului - în particular cu privire la punerea în prim plan a riscurilor de integrare a pieței, financiare și fiscale. Consecințele sociale ale crizei economice în zonele europene care au fost mai puternic afectate au deschis noi discuții privind solidaritatea europeană și responsabilitățile morale între statele membre ale UE. Urmările crizei euro pot fi observate în diferitele mișcări politice contemporane care s-au dezvoltat atât în vechile state democratice ale UE, cât și prin regimurile statelor integrate recent. Aceste mișcări ce se poziționează pe întregul spectru politic au adus apeluri (adeseori populiste) ce propun, în cazul cel mai fericit, reformarea UE sau, în cel mai rău caz, dezintegrarea UE.

În paralel, în timp ce UE se afla încă în procesul de rezolvare a problemelor economice interne, a izbucnit un fenomen de instabilitate politică în periferiile imediate, cu o amplitudine comparabilă cu momentul prăbușirii regimurilor blocului sovietic din Europa de Est. Africa de Nord și Orientul Mijlociu au fost cuprinse de o serie de revolte populare ce au început în Tunis și Cairo și s-au propagat în întreaga regiune. Deși fiecare revoltă s-a caracterizat prin propriile ei particularități, totuși au existat și idei comune care au stat la baza lor. Dacă ar fi să privim în ansamblu fenomenul revoltelor, putem remarca faptul că unele motivații comune erau legate de reforme democratice pentru vot mai liber. Revoltele din 2011 din Africa de Nord și Orientul Mijlociu au fost numite “Primăvara Arabă”. Acest proces, pe care comunitatea internațională l-a întâmpinat cu un anumit grad de optimism și speranță, s-a transformat într-o serie de conflicte violente, ceea ce fost numit ulterior “Iarna Arabă” – referindu-se la multiplele crize și la războaiele civile care au izbucnit în regiune și care încă se mai continuă și în prezent.

Indiferent de deznodământul final al acestor evenimente regionale, un lucru care pare a fi incontestabil este faptul că instabilitatea regională, cel mai violent vizibilă în cazurile de război civil din Libia și din Siria de pe coasta mediteraneeană (precum și mai departe în state cum ar fi Yemenul) a avut un impact dublu asupra zonei mediteraneene. Pe de-o parte, faptul că unele zone din jurul Mediteranei au Monitor Strategic 83 devenit lipsite de condiții minime de trai a provocat o dislocare al populației care caută un refugiu sigur și o viață mai bună în Europa. Pe de altă parte, destabilizarea sau căderea regimurilor anumitor state mediteraneene au anulat efectul de tamponare pe care îl mențineau între Europa și regiunile africane instabile din Sahara sau din Orientul Mijlociu. Rezultatul a culminat cu o problemă cu caracter umanitar privind migrația ilegală a persoanelor care caută refugiu din cauza unor dificultăți economice, din cauza persecuțiilor politice sau a amenințărilor cu violența.

În prezent, UE se află în mijlocul problemelor cauzate de cele două serii de evenimente descrise mai sus. Pe de o parte, există mișcările care contestă tratatele existente și într-o anumită măsură chiar idealurile UE, pe de altă parte, se confruntă presiunile persistente ale unui flux de migrație care afectează atât statul de tranzit, cât și țările țintă. În cadrul UE fenomenul de migrație alimentează discursul cu privire la eurocepticism, suveranism și, de cele mai multe ori, xenofobie și izolaționism. Aceste tendințe de xenofobie și izolaționism se manifestă predominant față de cei din afara UE, dar uneori și împotriva cetățenilor din UE care nu susțin agendele anti-migrație.

Având în vedere dinamica menționată anterior, tema migrației este deosebit de importantă pentru dezvoltarea UE. Diferențele de politici care pot apărea între state în raport cu tema migrației pot provoca conflicte și distanțări între statele europene. Alternativ, convergența de politici - fie ele pro-imigraționiste sau anti imigraționiste - poate duce la o Uniune Europeană mai puternică.

Teza va examina impactul real și potențial al rutelor de migrație asupra relațiilor interstatale și politice din regiunea de tranzit. Accentul va începe la nivel european și apoi se va restrânge pe ruta balcanică.

Situația va fi analizată din perspectiva teoretică a Școlii de la Copenhaga, deoarece oferă instrumente pentru analizarea unui fenomen umanitar care implică o varietate de actori, inclusiv

state, organizații internaționale, organizații neguvernamentale și organizații suprastatale, cum ar fi Uniunea Europeană.

Teoria Școlii de la Copenhaga se aplică foarte bine din având în vedere aspectul de criză al situației. Acest lucru se datorează faptului că teoria Școlii de la Copenhaga poate analiza modul în care o problemă de migrație este transformată prin acte discursive dintr-o problemă politică într-una de securitate. Problemele de securitate intră într-un spațiu de o importanță deosebită, ceea ce deschide posibilitatea actorilor de a recurge la măsuri excepționale, de exemplu suspendarea libertăților și a drepturilor imigranților.

În cele din urmă, în ceea ce privește teoria Școala de la Copenhaga, aceasta permite, de asemenea, analiza complexelor regionale de securitate care apar în jurul problemelor de securitate. Identificarea mizelor și intereselor statelor prinse în complexul migrației balcanice va oferi o perspectivă asupra potențialelor blocaje și posibilelor puncte de cooperare între state. Prin observarea atitudinilor în trend și a intențiilor anunțate, această cercetare va încerca să prezinte o evaluare a scenariilor pe termen scurt pentru regiunea balcanică.

Abordarea Școlii de la Copenhaga va fi suplimentată cu mai multe teorii provenind din literatura de specialitate privind analiza discursului și a studiilor privind migrația, precum și cu cercetări privind euroscepticismul și teoria anti-imigranți.

Scopul acestei teze este să ofere o analiză cuprinzătoare a discursului politic privind fenomenul de imigrare, și cum poate acest discurs să aibă un impact asupra relațiilor interstatale europene, cu un accent mărit asupra regiunii balcanice.

Cadrul teoretic pentru analiza de securitate: Școala de la Copenhaga

- Abordarea Școlii de la Copenhaga este utilă pentru analizarea problemei securitizării imigrației datorită concentrării sale asupra actelor de discurs.
- Împărțirea problemei securității în mai multe sectoare este utilă, deoarece imigrația tinde și ea să fie o problemă legată de diverse sectoare – în primul rând de sectorul social, precum și de sectoarele politice și economice, poate chiar de mediu.

- În plus, concentrarea teoriei asupra actelor de discurs permite luarea în considerare a unei tipologii largi de actori, de la organizații supranaționale la organizații neguvernamentale influente.
- Școala de la Copenhaga utilizează complexe de securitate pentru a analiza interdependența mai multor actori unitari de diferite tipuri care operează în domenii diferite, dar toate legate de aceleași probleme.

Școala de Studii de Securitate din Copenhaga are următoarele caracteristici centrale:

- Securizarea este rezultată prin **acte discursive** care necesită un obiect referent, un actor cu abilitatea de a securitiza, actori funcționali și un public legitimant.
- Securitatea este împărțită în cinci **sectoare** de activitate interconectate și suprapuse: social, politic, ecologic, militar și economic.
- **Complexele de securitate** se formează în jurul unei probleme. Actorii de la nivel substatal la nivel internațional pot face parte dintr-un singur astfel de complex.

Școala de Studii de Securitate din Copenhaga a fost dezvoltată de Barry Buzan, Ole Waever și Jaap de Wilde și prezentată în mod oficial mai întâi în lucrarea lor comună *Security: A New Framework for Analysis*. Școala de la Copenhaga analizează securitatea ca urmare a actelor de discurs efectuate de agenții sociali, de exemplu un șef de stat. Aceste acte de discurs pot securitiza un subiect, de exemplu declarând că suveranitatea statului sau structura societății este amenințată de migrația neîngrădită. Un astfel de act de discurs transformă reglementarea migrației într-o problemă de securitate care poate permite luarea unor măsuri de excepție în interesul securității, de exemplu construirea unui zid de frontieră.

În analiza acestor sectoare de securitate, este important să fie luate în considerare următoarele întrebări:¹

- Care este agenda de securitate în cadrul sectorului?
- Ce tipuri de actori sunt distinctive pentru acest sector?
- Ce logică a amenințărilor și vulnerabilităților operează în cadrul sectorului?
- Se împarte dinamica securității în cadrul sectorului între scările locale, regionale și globale?

---

¹ Ibidem p. 19

Sectoarele sunt utile pentru a împărți o situație în spații de focalizare mai specifice. Acest lucru este util pentru analiză, deoarece permite gânditorului să limiteze domeniul de observare prin reducerea numărului de variabile în joc într-o măsură gestionabilă.

Cu toate acestea, elementele identificate pe sectoare nu există independent de elemente dinafara sectorului lor respectiv.

Potrivit lui Buzan, Waever și de Wilde, dinamica complexului de securitate internă poate fi plasată pe un spectru:²

- **Conflict** – statele membre complexe acționează din frică, rivalitate și percepție reciprocă a amenințării. Statele legate de războiul civil sirian pot fi plasate în această categorie, Iran, SUA, Rusia, Siria, Israel, Turcia, Irak, Arabia Saudită, statele din Golf.
- **Neutralitate** – complexul este un regim de securitate în care statele încă se tratează reciproc ca potențiale amenințări, dar au făcut aranjamente de reasigurare pentru a reduce dilema de securitate dintre ele. Statele din Balcanii de Vest pot fi plasate aici.
- **Amiciție** – membrii complex relaționează ca o comunitate de securitate pluraliste. Un exemplu în acest sens este UE (în cea mai mare parte).

Dincolo de amiciție, o regiune este atât de integrată încât complexul de securitate pe care l-a găzduit anterior devine eliminat, „transformându-l dintr-un subsistem anarhic al statelor într-un singur actor mai mare, în cadrul sistemului”.³

Există două condiții în care complexe de securitate nu pot fi prezente, potrivit lui Buzan, Waever și de Wilde:

- **Lipsa capacităților** – în acest caz, nu s-a format niciun complex de securitate, deoarece statele nu au capacitatea de a-și proiecta puterea pe plan extern. Un astfel de acord este posibil mai ales în regiunile izolate în care actorii majori au fost de acord să nu se implice.
- **Suprapunere** – în acest caz, complexul de securitate nu se formează deoarece un actor extern puternic a reușit să-l suprime. Acest lucru implică, de obicei, „staționarea extinsă a forțelor armate în zonele suprapuse de marea putere (sau marile puteri) care intervine. Intervenția consolidează, de obicei, dinamica securității locale; suprapunerea anexează și subordonează complexul minor în schema mai largă dintre puterile majore.”⁴

---

² Idem. p. 12.

³ Ibidem.

⁴ Idem. p. 12-13.

Când se declanșează modificări la un complex de securitate, opțiunile structurale sunt:

- **Mentținerea status quo-ului** – atunci când schimbările au susținut sau nu au subminat grav structura.
- **Transformarea internă** – atunci când schimbările din interiorul limitei exterioare a complexului sunt cauzate de integrarea politică regională, schimbările decisive în echilibrul puterii sau alternările majore pe scara amicitie/conflict.
- **Transformare externă** – are loc atunci când limita exterioară este trasată pentru a permite adăugarea sau ștergerea statelor din complex.
- **Suprapunere** – apare atunci când puterile externe suprimă dinamica de securitate indigenă.

Acestea fiind spuse, Buzan, Waever și de Wilde susțin că logica regionalizantă a securității complexelor poate fi slabă în cazul unităților care nu sunt fixe sau al amenințărilor care nu sunt condiționate de distanță.⁵ Această observație este importantă pentru subiectul acestei teze, deoarece problema migrației este una care poate fi dificil de definit în mod concret în spațiu și timp. Astfel, este posibil ca un complex de securitate să dezvolte o logică slabă de securitate regionalizantă. Acest lucru poate oferi o altă explicație pentru motivul pentru care problemele migrației sunt atât de aproape de alte idei mai concrete, precum frontierele și suveranitatea, istoria și națiunea. Poate că aceste concepte mai fixe permit consolidarea logicii de securitate pe tema migrației.

În cele din urmă, Școala de la Copenhaga clasifică complexele de securitate două moduri: omogene și eterogene.⁶

- **Complexele omogene** sunt prezentate atunci când analiza este limitată la un sector fix, dar examinează interacțiunea mai multor unități din cadrul acestuia.
- **Complexele eterogene** sunt rezultatul analizei diferitelor tipuri de actori din diferite tipuri de sectoare.

Complexele de securitate eterogene au avantajul de a lega actorii între sectoare, permițând astfel analistului să păstreze întreaga imagine într-un singur cadru și, de asemenea, să țină evidența propagării inevitabile între sectoare. Complexele de securitate omogene permit izolarea dinamicii într-un sector, dar pot ascunde alte legături cu alte sectoare.⁷

---

⁵ Idem. P. 16.

⁶ Ibidem.

⁷ Idem. p. 16-17.

Imigrația scoate la iveală contradicții în ordinea liberală europeană.

- Statul Liberal este construit pe patru aspecte: Regula Democratică, Constituționalismul, Capitalismul și Națiunea.
- Fiecare dintre acestea definesc modul în care statul liberal interacționează cu problema imigrației. Tensiunile dintre diferitele părți constitutive izbucnesc atunci când rata imigrației este prea mare.
- Ordinea liberală atunci când se confruntă cu problema ratelor ridicate ale migrației se află, de asemenea, nevoită să facă față tensiunilor. Statele membre trebuie să aleagă dacă vor acționa unilateral, bilateral sau multilateral pentru a aborda problema imigrației.

Rutele de migrație către Europa și o analiză a valului de migrație din 2015

Acest capitol se axează pe explorarea peisajului migrației neregulate din UE începând din 2009 și dezvoltă următoarele puncte:

- Rutele de migrare sunt definite printr-un amestec de factori de împingere, tragere, facilitare și contra-acțiune.
- Frontex (Agenția Europeană pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă) a identificat 8 zone sau rute de migrație către UE.
- Anul 2015 se remarcă ca un moment major, când un număr mare de imigranți au început să curgă prin estul Mediteranei.
- Cauzele acestui efect pâlnie sunt explicate ca:
  - Trecerea de la rutele maritime din centrul Mediteranei la Marea Mediterană de Est din cauza problemelor de siguranță
  - O trecere de la rutele terestre spre Grecia și Bulgaria către Marea Egee din cauza gardurilor de frontieră.
  - Închiderea frontierelor refugiaților sirieni în statele vecine, ceea ce i-a condus fie în Turcia, fie în afara regiunii.
  - Perspective scăzute de pace în Siria.
  - Semnale alarmante că refugiații ținuți în Turcia ar putea fi relocați înapoi în Siria.

- Relaxarea eforturilor de păstrare a sirienilor în Turcia, combinată cu semne că drepturile și condițiile lor nu vor fi îmbunătățite.
- Dinamica de mai sus a condus la efectul de pârnie care a șocat estul Mediteranei în 2015.
- Relația de putere turco-UE a fost esențială pentru acest eveniment.

Conform datelor Frontex, fluxurile migratorii trec în prezent prin 8 rute distincte de intrare în UE:

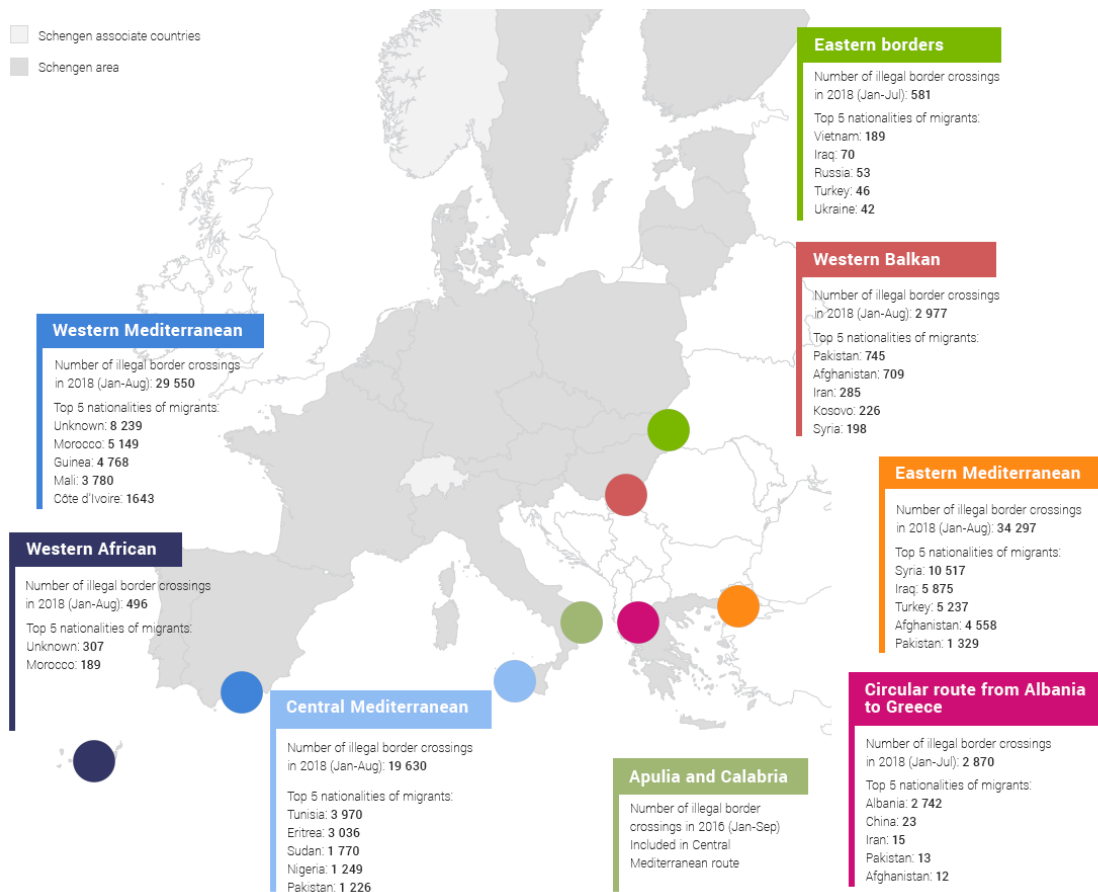
1. **Africa de Vest** - Insulele Canare
2. **Mediterana de Vest** - Spania frontierele terestre și maritime fără Insulele Canare
3. Frontierele maritime dintre Marea Mediterană Centrală și Italia și Malta
4. **Balcanii de Vest** - Grecia, Bulgaria, România, Ungaria și Croația la frontierele terestre cu țări din regiunea Balcanilor de Vest
5. **Ruta circulară Albania - Grecia** frontieră terestră cu Albania și Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei
6. **Mediterana de Est** - Cipru, Grecia frontiera maritimă, Grecia și Bulgaria frontierele terestre cu Turcia
7. **Marea Neagra** - Bulgaria și România frontiere maritime
8. **Frontierele terestre estice** - frontierele terestre ale României, Ungariei, Slovaciei, Poloniei, Lituaniei, Letoniei, Estoniei, Finlandei și Norvegiei cu Republica Moldova, Ucraina, Belarus și Federația Rusă

Vârful fluxului are loc între a doua jumătate a anului 2015 și prima jumătate a anului 2016. În acest timp, un număr mare de puncte de trecere a frontierei încep să apară pe ruta Mediteranei de Est și Balcanilor de Vest. Acestea sunt corelate cu factorii de împingere din Siria, precum și cu acțiunile întreprinse de statul turc.

Punctul de maxim a fluxului de migrare a exercitat o mare presiune asupra rutelor din Balcanii de Vest și estul Mediteranei, determinând acțiuni atât la nivel regional, cât și la nivel european.

Acest val de imigranți și refugiați a fost cauzat de un amestec de factori de împingere și tragere, precum și de catalizare care leagă evenimentele din Siria, ISIS, Turcia, Grecia, Balcanii de Vest și UE.

Următoarele date centralizate de Frontex privind trecerea ilegală a frontierei ne arată că fluxurile de populație au fluctuat foarte mult în ultimul deceniu.

Impactul migrației asupra Balcanilor de Vest

Acest capitol oferă o privire mai atentă asupra dinamicii regionale și istoriei Balcanilor de Vest în ceea ce privește migrația, discutând următoarele puncte:

- **Modalitățile prin care închiderea unilaterală a frontierelor pot duce la reacții de domino.** Acest lucru s-a ilustrat la nivel european în perioada 2015/2016, la apogeul panicii

⁸ Hartă preluată de la: <https://frontex.europa.eu/along-eu-borders/migratory-map/> începând cu 14.10.2018. Sursa datelor: datele FRAN și JORA din 5 septembrie 2018. Datele prezentate se referă mai degrabă la detectarea trecerii ilegale a frontierei decât la numărul de persoane, întrucât aceeași persoană poate trece frontiera externă de mai multe ori. Cu toate acestea, în prezent nu există niciun sistem al UE capabil să urmărească deplasările fiecărei persoane în urma unui punct de trecere ilegală a frontierei. Prin urmare, nu este posibil să se stabilească numărul exact de persoane care au trecut ilegal frontiera externă.

generate de criza migrației. Locuri precum Scandinavia și Europa Centrală, împreună cu Balcanii de Vest, ilustrează modul în care acțiunile urgente și drastice, cum ar fi închiderea frontierelor sau construirea de ziduri, pot deveni cursuri legitime de acțiune pe termen scurt.

- **O evoluție de la an la an a migrației din Balcanii de Vest** care evidențiază în mod clar cum perioada 2015-2016 a fost o perioadă de criză copleșitoare.
- Argumentul că decizia de a închide frontierele sau de a facilita tranzitul prin **acțiuni unilaterale a avut rezultate limitate, dacă nu negative** (lăsând imigranții blocați în Balcani).
- Argumentul conform căruia **coordonarea locală sprijinită de UE** a început să readucă migrația în zona Balcanilor de Vest sub control până la sfârșitul anului 2016.

În urma crizei refugiaților, s-a înregistrat o schimbare vizibilă către o abordare bazată pe securitatea migrației. În cazul unei noi crize a refugiaților sau al unei presiuni migratorii sporite, guvernele din Balcani tind să accepte implementarea unor măsuri mai dure pentru a face față unui potențial val de migrați. Gradul cooperării în cea ce privește localizarea și prinderea traficantilor de persoane, precum și în combaterea migrației neregulate în general a crescut. UE a decis fie să ignore, fie să aprobe implicit acțiunile întreprinse de națiunile balcanice (cum ar fi înăsprirea granițelor și acțiunile de respingere) pentru a reduce numărul solicitanților de azil din UE în absența unei politici unificate privind refugiații.⁹

În ciuda condamnării pe scară largă a puternicei retorici și acțiuni anti-imigranți a Ungariei, spiritul orbanismului a pătruns în Balcani.¹⁰

Croația, după ce s-a îndepărtat de gestionarea în principal empatică și umanitară a migraților aflați în tranzit, a modificat Legea apărării în primăvara anului 2016, permițând armatei să ajute poliția în controlul frontierelor în circumstanțe excepționale. Autoritățile croate au încercat să modifice Legea Străinilor pentru a „incrimina solidaritatea” ca parte a unui efort mai mare de armonizare a Legii cu legislația UE. Abrogarea schimbării legislației privitoare la statutul străinilor a fost

---

⁹ Weber, B., *The EU-Turkey Refugee Deal and the Not Quite Closed Balkan Route*. Retrieved June 14th, 2021, Democratization Policy Council, 02.10.2017, <http://www.democratizationpolicy.org/summary/eu-turkey-refugee-deal-and-the-not-quite-closed-balkan-route/>, accesat la 14.06.2021.

¹⁰ Slapšak, S., *Orbanizacija Slovenije, i šire. [Orbanization of Slovenia, and beyond]*, 08.10.2016, Peščanik: <http://pescanik.net/orbanizacija-slovenije-sire/>, accesat la 14.06.2021.

amânată la începutul anului 2017 din cauza opoziției organizațiilor umanitare și pentru drepturile omului.

Slovenia a avut mai mult succes în această privință. În primul rând, la începutul crizei refugiaților, parlamentul sloven a adoptat o legislație interimară care permite staționarea armatei la granițele țării. În ianuarie 2017, Parlamentul a adoptat modificări la Legea privind străinii, care permit guvernului să refuze intrarea străinilor care nu îndeplinesc standardele de intrare și să deporteze automat migranții neregulamentari în caz de urgență.¹¹

Legea privind controlul frontierelor de stat a fost, de asemenea, modificată în aceeași sesiune, oferind poliției instrumente juridice mai mari de utilizat în cazul creșterii presiunii migrației. Slovenia a construit de asemenea o parte dintr-o barieră de frontieră cu Croația pentru a descuraja intrarea ilegală. Croația a început să împingă în mod deliberat imigranții peste granița verde în Serbia la sfârșitul anului 2016. Grupurile pentru drepturile omului susțin că telefoanele migranților au fost confiscate, că au fost deposedați de haine, că au fost hărțuiți și că au fost împinși cu forța înapoi în Serbia.¹²

Politica de respingere, pare că a fost întâlnită cel mai frecvent în Macedonia și Serbia, unde fenomenul are loc zilnic în ambele țări ca urmare a fluxului continuu de migranți ilegali. Macedonia fie transferă migranți în Grecia, fie îi mută în Serbia. Serbia, la rândul său, încearcă să îi trimită înapoi în Macedonia. În consecință, a avut loc o practică de ping pong cu refugiații. Serbia a aprobat patrulare combinate de armată și poliție la frontierele sale cu Macedonia și Bulgaria în vara anului 2016, ca răspuns la intensificarea acțiunilor Ungariei împotriva trecerii ilegale a frontierei. „Serbia nu dorește să devină un punct de colectare pentru migranți”, a declarat secretarul

---

¹¹ Sesar, J., *Slovenia: Amendments to Aliens Act denies protection to refugees*, Amnesty International, 26.01.2017, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2017/01/slovenia-amendments-to-aliens-act-denies-protection-to-refugees/#:~:text=The%20amendments%20to%20the%20Aliens,would%20be%20exposed%20upon%20return.> , accesat la 14.06.2021.

¹² Weber, B., *The EU-Turkey Refugee Deal and the Not Quite Closed Balkan Route*, Democratization Policy Council, 02.08.2017, <http://www.democratizationpolicy.org/summary/eu-turkey-refugee-deal-and-the-not-quite-closed-balkan-route/>, accesat la 14.06.2021.

de presă sârb.¹³ Poliția macedoneană a continuat să primească asistență din partea națiunilor ce fac parte din grupul de la Visegrad și din partea Austriei pentru a își proteja granițele.

Criza refugiaților a servit drept catalizator pentru retorica populistă în întreaga Europă, iar Balcanii nu au făcut excepție. “Este oare uman ca refugiații, adică migranții, să nu respecte steagul croat, ofițerii de poliție croați, să pătrundă în cordoanele poliției, să arunce cu pietre în jurnaliști, să dicteze cum ar trebui să se comporte o țară suverană?”, s-a întrebat un politician.¹⁴

Un alt om politic a avertizat: “Există milioane de oameni în Asia și Africa care doresc să vină în Europa. Nu s-a luat în considerare că acești oameni vor inunda Europa, că acești oameni sunt semnificativ mai superiori din punct de vedere biologic europenilor, cu alte cuvinte, au mai mulți copii. Este foarte bine să avem mulți copii, dar, pe lângă demografie, există și o politică culturală. Nouă ne place mentalitatea pe care o avem în Croația”.¹⁵

Teoretic, Bisericile Catolice din Slovenia și Croația au făcut apel la solidaritate și ajutor pentru refugiați în spiritul creștinismului, dar clerul din aceste țări nu a fost la fel de entuziasmat de susținerea Papei Francisc în pledoariile sale persistente și generoase. Într-un editorial, un preot care este și redactorul-șef al unui săptămânal catolic, Glas Koncila, a avertizat că refugiații constituie o amenințare. “...oameni potriviți pentru realizarea scopurilor ideologiei globalizării a căror intenție nu este doar de a distruge familiile, națiunile, statele naționale, identitatea culturală,

---

¹³ Reuters, *Serbian police, army to form joint border patrols to stem illegal crossings*, 16.06.2016, <https://www.reuters.com/article/us-europe-migrants-serbia-border-idUSKCN0ZW0IR>, accesat la 14.06.2021.

¹⁴ Interviu cu Damir Kajin, președinte al unui partid nou format, Istrian Democrats și fost deputat, Nacional, 22 septembrie 2015 <http://www.nacional.hr/intervju-damir-kajin-udomio-bihizbjeglice-ali-granicu-je-trebalo-zatvoriti-milanovic-ugrozava-nacionalnu-sigurnost-zemlje/>., accesat la 14.06.2021.

¹⁵ Ladislav Ilčić, președintele unui mic partid conservator HRAST care se afla în coaliția de guvernare la momentul interviului, televiziunea N1, 4 decembrie 2015 <http://www.telegram.hr/politika-kriminal/ovo-je-7-skandaloznih-izjava-iz-domoljubne-koalicije-o-izbjeglicama-imuslimanima-zbog-kojih-je-reagirao-i-karamarko/>., accesat la 14.06.2021.

ci și, cu atât mai mult, au intenția de a distruge religiile monoteiste, în special creștinismul în toate formele sale.”¹⁶

Comunitățile Islamice, pe de altă parte, au arătat o mai mare empatie, datorită faptului că majoritatea refugiaților erau musulmani, deși și-au menținut o prezență publică scăzută. Cu câteva excepții notabile, nici Bisericile Ortodoxe Sârbe, nici Cele Macedonene nu au fost foarte ferme în pledoariile lor pentru asistența refugiaților.

Eforturile europene pentru menținerea stabilității și colaborării balcanilor de vest au prevalat în reunirea statelor balcanice în cel mai crucial moment al crizei migrației. Dacă ne uităm la reacțiile unilaterale pe termen scurt la creșterea bruscă a fluxului în 2015, se observă inițiative unilaterale necoordonate ale statelor cu rezultate limitate sau dăunătoare. Acest lucru ar putea sugera că, în absența oricărei intervenții europene în favoarea colaborării regionale, stabilitatea regională ar fi suferit din ce în ce mai mult, iar relațiile interstatale ar fi putut deveni mai tensionate, deoarece plasarea vinei de la un stat la altul și neasumarea consecințelor ar fi fost o tactică tentantă.

Cu toate acestea, având în vedere eforturile susținute de coordonare a unui răspuns la criza migrației și, mai important, de formare a unor obiective regionale colective prin cadre precum Procesul de la Berlin, se pare că provocarea colectivă a consolidat relațiile interstatale locale.

Urmările rutei balcanice

În ciuda reducerii numărului în comparație cu fluxul constant de migrați care a avut loc până la închiderea rutei, mulți solicitanți de azil și migrați continuă să încerce să intre în Europa prin Balcanii de Vest în 2017. Frontex raportează că numărul trecerilor neregulate ale frontierei de-a lungul Rutei Balcanice a crescut la 9.964 în perioada ianuarie-octombrie 2017.¹⁷

---

¹⁶ Ivan Miklenić citat în Telegram, 28 septembrie 2017 <http://www.telegram.hr/politika-kriminal/glas-koncila-je-objasnio-svoj-stav-o-izbjeglickoj-krizi-i-nema-puno-veze-s-humanimstavom-pape-franje/>, accesat la 14.06.2021.

¹⁷ Frontex, *Migratory Routes Map: Western Balkan Route*, <http://frontex.europa.eu/trends-androutes/migratory-routes-map/>, accesat la 14.06.2021.

Acest lucru are drept rezultat plasarea forțată pe durată nedefinită a migranților în tabere, situație care este deja gravă, având în vedere că există 5.000-8.000 de refugiați în Serbia, aproximativ 60.000 în Grecia și 5.000-7.000 în Bulgaria, potrivit statisticilor disponibile din septembrie 2017.¹⁸

Expresiile "blocat", "prins" și "părăsit" sunt frecvent folosite în ziare și jurnale pentru a descrie situația migranților din tabere.¹⁹

În ciuda închiderii granițelor, aproximativ cincizeci de persoane din orașul turc Bodrum continuă să sosească pe insulele grecești dodecaneze în fiecare zi.²⁰

Mii de migranți s-au înghesuit deja la Lesbo, Chios, Samos, Keros și Kastellorizo, devenind un hotspot. Aceste insule sunt pe ruta spre Europa și sunt la doar 10 kilometri de coastele turcești, făcându-le accesibile. Starea Greciei este descrisă ca fiind critică. Potrivit martorilor, migranții trăiesc în condiții deplorabile de câteva luni, fiind adăpostiți în condiții dificile, cum ar fi hangare și tabere, în timp ce așteaptă să fie mutați în alte țări europene.²¹

Uniunea Europeană a declarat în septembrie 2015 că va utiliza un sistem de cote pentru a muta 160 000 de solicitanți de azil din Italia și Grecia în alte țări ale UE. Doar 13.000 de persoane din

---

¹⁸ UNHCR *Europa – septembrie 2017*. Raport lunar, <https://data2.unhcr.org/en/documents/download/60384>, accesat la 14.06.2021.

¹⁹ Imanuel Marcus, *A year after Balkan Route closure: Thousands of refugees are stuck*, Sofia Globe, 10.03.2017, <http://sofiaglobe.com/2017/03/10/a-year-afterbalkan-route-closure-thousands-of-refugees-are-stuck/>, accesat la 14.06.2021.

²⁰ Are you Syrious?, *AYS News Digest May 22nd, 2017: Growing uncertainty among those being (re)moved*, 22.05.2017, <https://medium.com/@AreYouSyrious/ays-news-digest-22-5-17-growing-uncertainty-among-thosebeing-re-moved-f453b9c86052>, accesat la 14.06.2021.

²¹ Marta Welander, *Life in Limbo: filling data gaps relating to refugees and displaced people in Greece*, 2017, http://refugeerights.org.uk/wp-content/uploads/2017/01/RRDP_LifeInLimbo.pdf, accesat la 14.06.2021.

66.500 care au acceptat de bunăvoie să se alăture programului au fost mutate douăzeci și cinci de luni mai târziu, în septembrie 2017.²²

Activiștii și reprezentanții mass-media au făcut plângeri guvernului grec cu privire la condițiile taberelor care găzduiesc migranți și refugiați.²³

În iulie 2017, UE a anunțat o nouă rundă de finanțare pentru Grecia, în valoare totală de 209 milioane de euro.²⁴

Câteva zeci de refugiați, majoritatea femei și copii sirieni, au instalat corturi în fața clădirii Parlamentului din Piața Synthagma din Atena în 1 noiembrie 2017, pentru a protesta față de întârzierile în cea ce privește procesul de reunirea familiilor în Germania.²⁵

Unii dintre migranți, care se află în Grecia de peste un an, au început greva foamei. „Legăturile noastre de familie sunt mai puternice decât acordurile voastre ilegale” scrie pe un banner ținut de o femeie în Atena, referindu-se la acordurile privind refugiații încheiate între statele membre ale Uniunii Europene.²⁶

Potrivit știrilor din presă, Germania și Grecia au convenit să limiteze reîntregirea familiilor; cu toate acestea, ministrul grec al migrației, Yannis Mouzalas, a declarat că reunificările familiale au

---

²² Amnesty International *EU: Countries have fulfilled less than a third of their asylum relocation promises*, 2017, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2017/09/eu-countries-have-fulfilled-less-thana-third-of-their-asylum-relocation-promises/>, accesat la 14.06.2021.

²³ Patrick Kingsley, *Thousands of refugees left in cold, as UN and EU accused of mismanagement*, The Guardian 22.12.2016, <https://www.theguardian.com/world/2016/dec/22/thousands-of-refugees-left-in-cold-as-un-and-eu-accused-of-mismanagement>, accesat la 14.06.2021.

²⁴ Comisia Europeană *EU launches new humanitarian program for the integration and accommodation of refugees in Greece*, Comunicat de presă, 27.07.2017, http://europa.eu/rapid/pressrelease_IP-17-2121_en.htm, accesat la 14.06.2021.

²⁵ Beata Stur, *Refugees in Athens protest for family reunification in Germany*, New Europe, 01.11.2017, <https://www.neweurope.eu/article/refugees-athens-protest-family-reunificationgermany/>, accesat la 14.06.2021.

²⁶ Karolina Tagaris - Deborah Kyvrikosaios, *Refugees in Greece demand transfer to Germany, start hunger strike*, Reuters, noiembrie 01.11.2017, <https://www.reuters.com/article/us-europe-migrants-greece/refugees-in-greece-demand-transfer-to-germany-start-hunger-strike-idUSKBN1D14UQ?il=0>, accesat la 14.06.2021.

crescut cu 27% în 2017 față de anul precedent. El a continuat spunând că administrația germană l-a asigurat că refugiații din Grecia vor fi în cele din urmă reuniți cu membri ai familiei în Germania.²⁷

În 2017, numărul refugiaților și migranților blocați în Serbia va fi cuprins între 5.000 și 8.000.²⁸ Pentru a face față numărului tot mai mare de imigranți, guvernul a construit spații de găzduire suplimentare, deși acestea continuă să fie insuficiente.²⁹

Traficanții de persoane ar putea profita de pe urma scenariului, deoarece oamenii sunt forțați să trăiască în condiții deplorabile pentru perioade lungi de timp. Costul trecerii graniței dintre Serbia și Croația variază între 200 și 350 de euro pentru un pachet all-inclusive care include o călătorie cu autobuzul până la granița croată, precum și instrumente de tăiere a firului la graniță. Potrivit lui Rujevic, această abordare se află de asemenea în rândul forțelor de poliție.³⁰

În timpul Forumului Internațional de Securitate Globală de la Bratislava din mai 2017, președintele croat Kolinda Grabar Kitarovic a declarat că Ruta Balcanică “trebuie închisă definitiv: un nou

---

²⁷ Deutsche Welle, *Germany limits refugee family unification for those arriving from Greece*, Deutsche Welle, 19 mai.05.2017, <http://www.dw.com/en/germany-limits-refugee-family-unification-for-thosearriving-from-greece/a-38898465>, accesat la 14.06.2021; Theo Ioannou, *Syrian Refugees Start Hunger Strike in Athens Demanding Transfer to Germany*, Greek Reporter, 01.11.2017, <http://greece.greekreporter.com/2017/11/01/syrian-refugeesstart-hunger-strike-in-athens-demanding-transfer-to-germany/>, accesat la 14.06.2021.

²⁸ UNHCR *UNHCR Serbia Update – October 2017*, <https://data2.unhcr.org/en/documents/download/60156>, accesat la 14.06.2021.

²⁹ The Sphere Project, *Shelter and settlement standard 1: Strategic planning*, <http://www.spherehandbook.org/En/shelter-and-settlement-standard-1-strategic-planning/>), accesat la 14.06.2021.

³⁰ Nemanja Rujevic, *Closed Balkan Route means lucrative times for human traffickers*, Deutsche Welle, 27.01.2017, <http://www.dw.com/en/closed-balkan-route-means-lucrative-times-forhuman-traffickers/a-37308858>, accesat la 14.06.2021.

potențial val de migranți ar putea destabiliza Europa de Sud-Est, motiv pentru care este esențial să continuăm lupta împotriva traficului uman”.³¹

Inconvenientul politic al prezenței solicitanților de azil și a migranților este văzut ca o piedică și o povară în calea progresului Serbiei. Evacuarea și distrugerea "cazărniilor" în care fuseseră adăpostiți refugiații pe 10 mai 2017 și semnarea unui acord cu oamenii de afaceri din Emirate pentru dezvoltarea "Falezii belgradului", o investiție de 300 de milioane de euro, sunt legate, potrivit lui Wright.³²

Potrivit unui raport intitulat "Un joc periculos", scris și distribuit de Centrul pentru Drepturile Omului din Belgrad (BCHR), Asociația Tinerilor Avocați macedoneni (MYLA) și Oxfam, țările de-a lungul Rutei Balcanice au negat noile măsuri de protecție a migranților și, în loc să le asigure siguranța, i-au împins înapoi în țările lor de origine fără a le oferi măcar posibilitatea de a pleca.³³

Odată aflându-se în Macedonia sau Serbia, refugiații se confruntă cu mai multe probleme legate de procedurile sistemului de azil din cauza inadecvării legislației referitoare la dreptul la azil. Obstacolele majore cu care se confruntă migrații sunt întârzierile în furnizarea actelor de identitate și problemele legate de formularea hotărârilor judecătorești în timpul evaluării petițiilor de azil.³⁴

---

³¹ Agenzia Nova *Sicurezza: Presidente croata Kitarovic, necessario mantenere chiusa Rotta balcanica*, Agenzia Nova, 28.05.2017, <https://www.agenzianova.com/a/0/1574755/2017-05-28/sicurezza-presidente-croata-kitarovic-necessario-mantenere-chiusa-rotta-balcanica>, accesat la 14.06.2021.

³² Herbert Wright, *Belgrade Waterfront: an unlikely place for Gulf petrodollars to settle*, The Guardian, 10.12.2015, <https://www.theguardian.com/cities/2015/dec/10/belgrade-waterfrontgulf-petrodollars-exclusive-waterside-development>, accesat la 14.06.2021.

³³ BCHR, MYLA și OXFAM, *Un gioco pericoloso*, 2017, http://www.cestim.it/argomenti/28_rifugiati/2017-04-Raport-Oxfam-Un-gioco-pericoloso.pdf, accesat la 14.06.2021.

³⁴ UNHCR *The Former Yugoslav Republic of Macedonia as a country of asylum: Observations on the situation of asylum-seekers and refugees in the Former Yugoslav Republic of Macedonia*, 2017, <http://www.refworld.org/docid/55c9c70e4.html>, accesat la 14.06.2021.

Parlamentul ungar a adoptat o lege privind detenția solicitanților de azil la 7 martie 2017, care a fost condamnată dur de Uniunea Europeană.³⁵

Comitetul Helsinki din Ungaria (HCC) s-a opus acestei politici în fața Consiliului European, care a acuzat guvernul lui Victor Orban de reținerea ilegală a migranților, invocând cazul a doi imigranți din Bangladesh care au fost închiși în tabăra de frontieră din Röszke și ulterior deportați înapoi în Serbia. După ce au traversat Ruta Balcanică pentru a ajunge în Ungaria în septembrie 2015, migranții din Bangladesh au depus o cerere de azil.³⁶ Cererea de azil a fost respinsă imediat de Ungaria. Ungaria a fost găsită vinovată de reținerea ilegală a doi refugiați din Bangladesh de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO).³⁷ Decizia a fost considerată "absurdă" de administrația lui Viktor Orban, care a acuzat Curtea că a sancționat Budapesta pentru apărarea granițelor externe ale acesteia și ale Europei.³⁸

Potrivit Înaltul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați (UNHCR), noile reglementări ale guvernului Orban consideră refugiații "străini ilegali", refuzându-le accesul la protecție internațională obligatorie.³⁹

În 2016, Ungaria a aprobat doar 9 din 100 de petiții de azil, comparativ cu o proporție europeană medie de 63%. În plus, Ungaria a refuzat 91% dintre solicitanții de azil sirieni, 87% dintre solicitanții de azil irakieni și 94% dintre solicitanții de azil afgani, naționalitățile având cele mai mari procente de acceptare a refugiaților în Europa. Acest scenariu permite apariția unor noi tipuri de control la nivel social și politic, care este un fenomen care nu ar trebui trecut cu vederea. Este

---

³⁵ Askaneews, Ungheria, *Orban sempre più duro e l'ultradestra corteggia il centro*, 2017, http://www.askaneews.it/esteri/2017/03/07/ungheria-orban-sempre-pi%C3%B9-duro-e-lultradestracorteggia-il-centro-pn_20170307_00160/, accesat la 14.06.2021.

³⁶ Eszter Zalan, *Hungary illegally detained migrants, Court says*, Observatorul UE, 15 ani.03.2017, <https://euobserver.com/migration/137243>, accesat la 14.06.2021.

³⁷ Intellinews, *ECHR ruling against Hungary strikes blow for refugee rights*, <http://www.intellinews.com/cedo-hotarare-impotriva-ungariei-greve-lovitura-pentru-drepturile-refugiatilor-117807/>, accesat la 14.06.2021.

³⁸ Ibidem.

³⁹ Hungarian Helsinki Committee, *The Black Box of Nationality*, 2016, <http://www.helsinki.hu/wpcontent/uploads/The-Black-Box-of-Nationality-HHC-2016.pdf>, accesat la 14.06.2021.

extrem de îngrijorătoare apariția unui nou fenomen a "vânătorilor de migranți" din Ungaria și din alte părți, care se descriu public ca fiind o organizație paramilitară organizată de "protecție" afiliată unei mișcări ultranaționaliste de extremă dreapta.⁴⁰

Instigatorul acestor grupuri este Lazslo Torockai, primarul satului maghiar Ásotthalom, un sat cu aproximativ 4.000 de locuitori de la granița sârbo-maghiară, care a devenit celebru în 2015 pentru că a cerut și a obținut ridicarea unui gard de-a lungul frontierei și a instituit un serviciu armat de control la frontieră. Orașele și satele maghiare pot decide să constituie aceste grupuri armate dacă au suficienți bani pentru a le coordona, dar, deoarece sunt stabilite în zone de frontieră de importanță națională, ele sunt, de asemenea, sprijinite de fonduri de la minister.⁴¹

Cazul Rutei Balcanice obligă toate părțile implicate să dezvolte o nouă perspectivă a unei probleme ce pare fără sfârșit. Aceasta reprezintă o șansă semnificativă de a redefini politicile și prioritățile. Migrațiile vor continua să apară ca urmare a unei varietăți de cauze, inclusiv crize de mediu, globalizare, schimbări de granițe și alte considerente. Ruta Balcanică este un traseu istoric care a fost întotdeauna vital în imaginea de ansamblu a Europei, servind ca una dintre arterele circulației majore ale continentului. Coridorul X, care se întinde de la Atena la Viena prin Macedonia de Nord, Serbia, Croația și Slovenia, nu este întâmplător coridorul paneuropean preferat și prioritar al UE în regiune.⁴²

Migranții și solicitanții de azil au folosit mult timp această cale. Suspendarea sa ar servi doar la exacerbarea criminalității, corupției și, eventual, a războiului. În plus, deși s-a dat un impuls puternic creării unui sentiment de integrare regională în urma războiului din Serbia de la începutul anilor 2000, care a fost probabil cea mai importantă realizare politică a efortului Pactului de

---

⁴⁰ Are You Syrious?, *AYS Daily Digest June 25th, 2017: Busy weekend for crossings all over the Mediterranean*, <https://medium.com/@AreYouSyrious/ays-daily-digest-25-6-2017-busy-weekendof-crossings-all-over-the-mediterranean-cf83054995c3> 2017, accesat la 14.06.2021.

⁴¹ Kristzina Than, *Hungary to arm new 'border hunters' after six-month crash course*, Reuters 09.03.2017, <https://www.reuters.com/article/us-europe-migrants-hungary-borderhunters/hungary-to-armnew-border-hunters-after-six-month-crash-course-idUSKBN16G2ED>, accesat la 14.06.2021.

⁴² Emanuela C. Del Re, *Corridor VIII. Realization, works, impact, funds*, Roma, ANAS: Ministerul Infrastructurii și Transporturilor, 2004.

Stabilitate, recenta așa-numită criză a migrației a creat noi probleme într-un sistem care devenea din ce în ce mai fluid, în special după recunoașterea Kosovo.

Până în prezent, UE nu a reușit să abordeze în mod eficient o problemă atât de complicată și periculoasă, care a stârnit indignare populară în întreaga Europă, nu numai în comunitățile deja slăbite de condițiile economice. În cadrul peisajului social-economic-politic global actual, este esențial să se actualizeze noțiunea de mobilitate a oamenilor și să se descopere o formulă de re-contextualizare a conceptului de limite. Balcanii nu mai pot fi considerați doar țări de tranzit.⁴³

Statele balcanice au devenit efectiv frontiera principală a Uniunii Europene și trebuie să li se ofere instrumentele politice necesare pentru a negocia cu țările de origine și de destinație ale imigranților și solicitanților de azil.

În cadrul sistemului UE de gestionare a migrației, funcția acestora trebuie recunoscută și instituționalizată. Dacă nu se face acest lucru, costurile sociale, politice, economice și umanitare vor fi extrem de ridicate. După experiența Rutei Balcanice, procesul de extindere ar trebui reexaminat, iar procedurile de aderare ar trebui accelerate. În situația actuală, conceptul de "Fortăreață Europeană" s-a transformat într-o frază lipsită de sens, o paradigmă descriptivă și peiorativă care încapsulează elementele politice și culturale ale strategiei de închidere atât în ceea ce privește migrația, cât și extinderea.⁴⁴

Ruta Balcanică a subliniat încă o dată interconectarea și interdependența evenimentelor sociale, politice și economice globale, precum și necesitatea responsabilității comune.⁴⁵

UE are un rol semnificativ în determinarea tonului dezbaterii politice privind migrația și a consecințelor acesteia pentru societățile UE și balcanice. Riscul ca UE să nu își îndeplinească

---

⁴³ Jelena Tošić, *From a 'Transit Route' to the 'Backyard of Europe'? Tracing the Past, Present, and Future of the Balkan Route.*, în Susanne Binder (ed.) *Facetten von Fluchtausdem Nahen und Mittleren Osten*, Facultas Universität Verlag, 2017, pp. 150-166.

⁴⁴ Emanuela C. Del Re, *Pursuing Stability and a Shared Development*. în Del Re - Larémont, p. 29-71.

⁴⁵ Emanuela C. Del Re, *Mediterranean Migrations: from Current Stalemate to Structural Responses*, în *Current Politics and Economics of Europe*, vol. 28, nr. 2, 2017, pp. 45-61.

atribuțiile este ca frontierele externe să devină mai blocate, mai nesigure, mai disputate, marginalizate și incapabile să răspundă, cu costuri umane foarte ridicate și comunități divizate.

Concluzie

Migrația, atât cea legală, cât și cea neregulamentară, a fost și va fi un fenomen constant cu care UE și sud-estul Europei vor trebui să se confrunte. Instabilitatea din regiunea MENA din ultimii ani este un factor de cauză pentru creșterea numărului de imigranți. Acest lucru se datorează faptului că ceea ce a fost anterior o zonă care putea absorbi sau controla migrația, a devenit acum un spațiu de tranzit (adesea periculos) în care indivizii locali, autoritățile sau organizațiile parastatale profită de facilitarea sau exploatarea în alt mod a fluxului de imigranți.

Ruta est-mediteraneeană și balcanică este intrinsec legată de prezentul și viitorul Siriei și de dinamica UE-Turcia. Acest lucru se datorează faptului că cea mai mare parte a migranților de-a lungul acestei căi este formată din sirieni strămutați de conflict. Cei mai multe dintre aceștia sunt, în esență, refugiați de război. Calea lor îi poartă prin Turcia și apoi spre Grecia și prin statele din Balcanii de Vest din fosta zonă iugoslavă. Turcia are acum peste 4 milioane de sirieni în interiorul granițelor sale. Nu toți aceștia sunt refugiați, dar acesta este încă un număr considerabil. Guvernul turc a reușit să transforme într-o armă pe acești sirieni, prin politicile interne privind sirienii. Turcia poate îngreuna viața sirienilor (de exemplu, prin eliminarea dreptului lor la muncă), relaxând în același timp controalele la frontieră, pentru a-i împinge pe sirieni afară și spre Europa. Guvernul turc a folosit deja această putere ca pe o amenințare strategică la adresa securității Europei în negocierile bilaterale ale celor două părți. Nu este un secret că această putere este încă pe masa negocierilor.

Criza migrației din 2015-2016 a dus la mai multe acțiuni unilaterale în întreaga Europă și în Balcani. Măsurile aplicate de către statele individuale precum închiderea granițelor, respingeri la frontieră și facilitarea tranzitului a creat tensiuni între vecinii cu istorii deja complicate de conflict (fostele state iugoslave). Aceste acțiuni au fost împotriva principiului solidarității UE. Examinând politica internă a fiecărui stat, aceste acțiuni încep să capete mai mult sens. Guvernele sunt vulnerabile la atacuri din partea opozițiilor lor: cele mai blânde critici sunt acuzații legate de irosirea bugetului statal, menit pentru cetățeni dar folosit pentru acomodarea străinilor, în timp ce

cele mai dure atacuri sunt acuzații de subminare a integrității culturale și a securității sociale prin acceptarea străinilor periculoși în granițele lor.

Statele balcanice relativ tinere și mici s-au confruntat cu un flux pur și simplu copleșitor de migranți. Ele s-au aflat nevoite să navigheze printr-o intersectare complicată de idei și percepții. Aceste guverne au trebuit să mențină aparențele că dețin controlul situației, având grijă să nu fie prea inumane, dar nici prea acomodante în poziția pe care o adoptă. În plan intern, scopul este de a convinge cetățenii că situația este în mâini capabile și pentru a evita atacurile opoziției. Pe plan extern, statele balcanice au trebuit, de asemenea, să meargă pe aceeași linie strânsă, deoarece era de așteptat ca ele să susțină valorile UE (atât statele deja membre UE, cât și cele aspirante). Acest lucru s-a tradus printr-o combinație de abordări umanitare, dar și de măsuri de forță greu de evitat din cauza resurselor limitate.

Ceea ce s-a observat a fost o reacție ad-hoc a statelor de tranzit individuale care nu au putut decât să faciliteze tranzitul ordonat al migranților. Acest lucru a fost acompaniat de lamentări și critici din partea Balcanilor cu privire la incapacitatea UE de a conveni asupra unui curs de acțiune coordonată pentru a aborda criza într-un mod durabil.

Ocazionale statele balcanice au ajuns în contradicții directe, când acțiunile unui stat au determinat complicații pentru alt stat. Cu toate acestea, aceste tensiuni nu au escaladat niciodată prea mult din cauza efectului temperant al aspirațiilor UE. Fără îndoială, sensibilitățile istorice ale regiunii în ceea ce privește refugiații de război (războaiele iugoslave din anii 1990) au jucat, de asemenea, un rol în încurajarea guvernelor să evite escaladarea situației și să adopte abordări umanitare. În cele din urmă, UE însăși nu s-a închis complet și a reușit să negocieze un acord cu Turcia, ceea ce a redus dramatic fluxul de tranzit la mai puține numere destabilizatoare.

UE ar trebui să își urmeze planurile de consolidare a controlului la frontierele spațiului Schengen, sporindu-și în același timp capacitățile de prelucrare a migranților și capacitățile de acomodare și integrare a acestora. Toate aceste aspecte sunt esențiale, deoarece primul asigură identificarea și documentarea migranților la frontieră, în timp ce al doilea asigură că migranții pot fi procesați rapid, cazați sau li se poate refuza intrarea. Capacitățile de cazare sunt, în sfârșit, esențiale pentru a putea oferi condiții de viață decente și demne pentru cei care se califică pentru statutul de refugiat. Capacitățile de integrare sunt esențiale pentru reducerea tensiunilor care apar între nativii europeni și migranții noi veniți.

Toate aceste măsuri sunt esențiale pentru ca UE să își atenueze expunerea la riscul unui flux crescut de imigranți, precum cel din perioada 2015-2016. Dincolo de responsabilitatea morală de a putea gestiona în mod uman migrația, interesele UE sunt în pericol atunci când sunt expuse unui astfel de tip de criză. Mai exact, valorile UE pot fi puse sub semnul întrebării, atunci când statele membre s-au dovedit incapabile să ajungă la un acord cu privire la cote și au refuzat să împartă sarcinile crizei în spiritul solidarității europene. Din punct de vedere geostrategic, incapacitatea de a gestiona migrația lasă UE expusă în fața puterii Turciei de a controla fluxul de refugiați. Aceasta este o slăbiciune strategică pe care UE nu își poate permite să o aibă față de un stat turc din ce în ce mai autoritar, non-liberal, agresiv și, fără îndoială, expansiv.

În ceea ce privește relațiile interstatale balcanice, o altă criză a migrației poate destabiliza grav regiunea. Dacă UE nu își asumă măsuri de atenuare a riscurilor și rămâne pasivă, în timp ce situația din Turcia sau Siria duce din nou la creșterea fluxului, atunci regiunea balcanică se va regăsi din nou izolată. Crima organizată locală și corupția politică vor duce probabil în cel mai bun caz la regresie democratică și liberală. Într-un scenariu moderat, s-ar putea ajunge la încetinirea severă a soluționării conflictelor în regiune. În cel mai rău caz, împărțirea ineficientă a sarcinilor va duce la destrămarea relațiilor învecinate, erodarea autorității statului, apariția unor răspunsuri paramilitare autohtone radicalizate și o posibilă izbucnire a conflictelor interstatale.